

Diàleg

AVUI+
Des del 1976

 CORPORACIÓ CATALANA
DE COMUNICACIÓ S.L.

 ANTONI CAMBREDÓ, president executiu
JOAN ODINA, conseller delegat
CARLES FLO, director general
BERTA CASTELLET, directora de màrqueting i subscripcions
IVAN GRAU, director financer
ORIOI GALLISSÀ, director comercial
JOAN SERRA, director de producció
PATRÍCIA TARRIDA, cap de distribució
QUICO DOMINGO, cap de sistemes

**LA LITERATURA DELS ESTATS
UNITS VA NÉIXER FA 400 ANYS**
D. Sam Abrams

Poeta, assagista i traductor
EN SÍNTESI
L'Espinàs

400 anys d'Am. Lit.

Es coneix molt malament la literatura dels Estats Units en aquestes latituds per tres raons principals. La primera és un excés de tradicionalisme. Encara recordo com un dels editors més acreditats del país em va argumentar en una ocasió que la poesia dels Estats Units havia d'anar acompanyada de l'anglesa en un sol volum, en lloc de dos, que hauria estat el més sensat i comprensible, perquè "sempre ho hem fet així". I es va quedar tan ample!

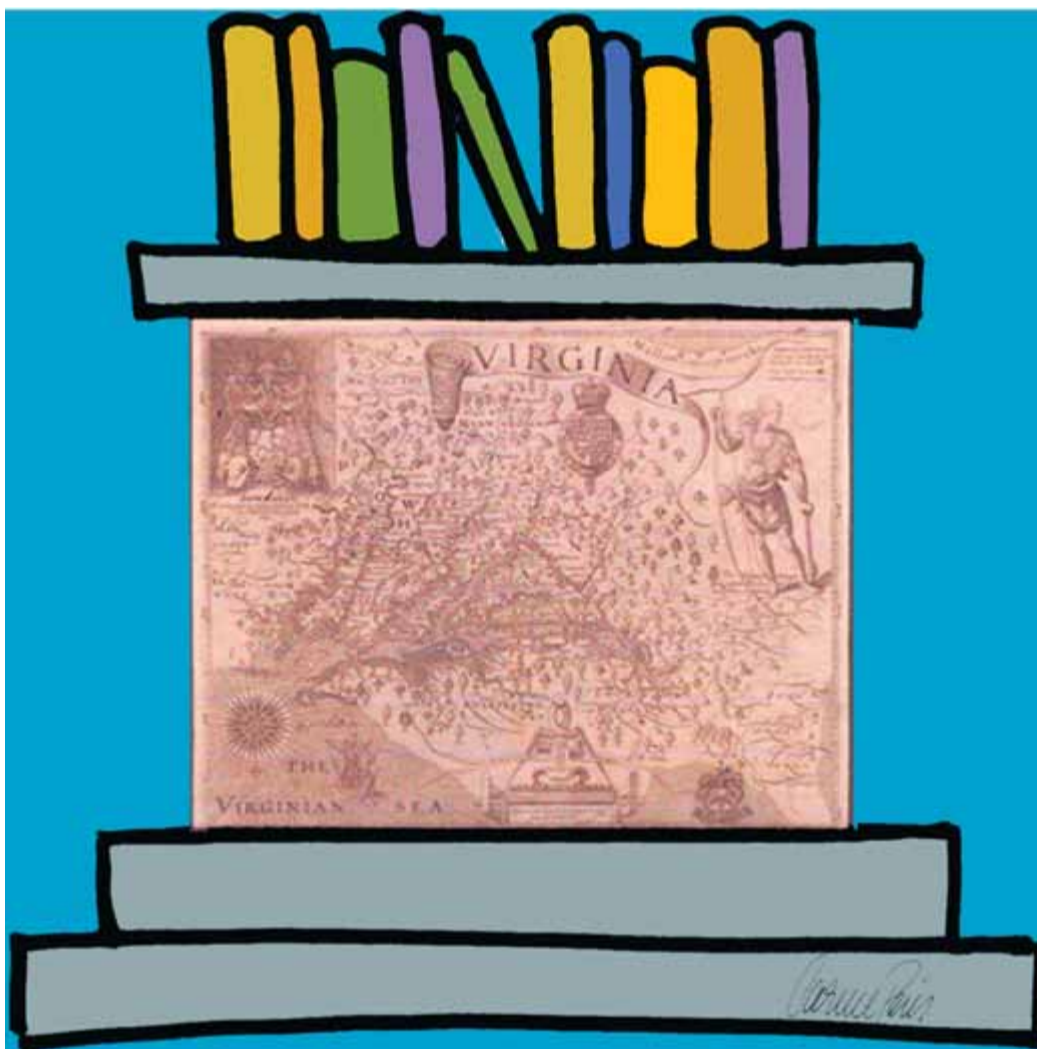
LA SEGONA RAÓ ÉS L'EXCÉS D'EUROCENTRISME. Fa un cert temps em vaig quedar bocabadat quan un distingit professor universitari em va convidar a fer un minicicle de conferències dins l'assignatura que estava impartint. Em oferir la possibilitat d'acoblar-me al seu temari i em va informar que estaven estudiant el romanticisme; davant d'això vaig respondre que podria parlar de l'impacte del moviment en qüestió als Estats Units. I, oh sorpresa, amb cara d'incredulitat em va preguntar seriosament: "Romanticisme als Estats Units?" I la tercera raó és el ranci i obstinat antiamericanisme que inexplicablement perdura sobretot a l'esquerra d'aquest país. Així, les diverses reformes universitàries promulgades per l'esquerra mai han previst seriosament l'estudi de la literatura dels Estats Units com una àrea d'especialització digna d'autonomia intel·lectual.

TOT PLEGAT, ENTRE EL TRADICIONALISME, l'eurocentrisme i l'antiamericanisme s'ha arribat a un coneixement molt imprecís i molt imperfecte del que és la literatura dels Estats Units en el món acadèmic, en el món literari i entre el públic lector en general. Es desconeixen àmplies zones senceres com ara la literatura dels segles XVII i XVIII. Encara ric quan penso que una professora universitària d'aquí volia confirmar de veritat si realment llegia autors del XVII com William Bradford, Anne Bradstreet o Edward Taylor! I també s'ignoren parcel·les concretes de gran transcendència internacional com ara poemes de la segona onada de l'alta modernitat de la talla de Charles Olson o Louis Zukofsky.

EN FI, ALLÒ QUE EN ÀMBITS ACADÈMICS APAREIX sota el descriptor d'Am. Lit., és a dir "American literature", tècnicament va néixer ara fa 400 anys, el 26 d'abril del 1607, quan el capità John Smith (1580-1631), escriptor, explorador, aventurer, polític i militar, va desembarcar a la badia Chesapeake, situada a la costa del que és avui l'estat de Virgínia, per col·laborar en la tasca de la fundació de Jamestown, la primera colònia anglesa estable al territori dels Estats Units.

I QUALIFICO LA DATA D'INICI DE LA LITERATURA dels Estats Units amb l'adverbi "tècnicament" per dos motius. En primer lloc, perquè he restringit el sentit de literatura dels Estats Units a la literatura en llengua anglesa, deixant de banda la preciosa aportació de la veu de les tribus índies. En segon lloc, perquè existeix tota una sèrie de documents escrits abans de l'arribada en escena del magnífic capità Smith que no acaben d'assolir el nivell del que entenem per "literatura".

EL CAPITÀ JOHN SMITH ERA UN PERSONATGE absolutament insòlit que va deixar un impacte inesborra-

CARME PERIS

“Entre el tradicionalisme, l'eurocentrisme i l'antiamericanisme s'ha arribat a un coneixement molt imprecís i molt imperfecte del que és la literatura dels Estats Units”

ble sobre la història, la cultura i la literatura dels Estats Units que encara es percep avui. Era astut, inquiet, decidit, dur, valent, fantasiós, treballador i assedegat de fama i fortuna. Fill d'una modesta família de terratinents a Anglaterra, Smith va detectar de molt jove la possibilitat de mobilitat en l'escala social que permetia el món del Renaixement. Va aprofitar l'ocasió de la mort del seu pare per buscar una vida millor als 16 anys, primer com a militar al servei dels Habsburg en la seva lluita contra l'Imperi Otomà i després com a explorador i governador de les terres de Virgínia.

LA SEVA PRODUCCIÓ LITERÀRIA, CRÒNIQUES de la seva vida i les seves aventures, omple tres atapeïts vo-

lums. Una part important d'aquesta producció està dedicada, sobretot a partir del 1608, a les successives versions de la crònica de la seva participació en la colonització dels Estats Units. Per Smith la literatura era una arma tan poderosa com l'espasa o el mosquet per lluitar contra el devastador pas del temps, per divulgar idees, per assolir objectius personals i col·lectius, i per recrear la imatge i la identitat d'un mateix.

SMITH TENIA LES IDEES BEN CLARES. Volia passar a la immortalitat com un heroi militar, polític i cultural, format a partir de lectures de les obres de Marc Aureli i Maquiavel. Volia ser una peça clau en el desplegament del projecte de la construcció de l'Imperi Britànic, i esclafar qualsevol obstacle que se li posés pel mig, fossin indis o fossin compatriotes desmotivats. Volia contribuir a enfortir la nounada creixent classe mitjana que, amb el seu esforç i la seva determinació, havia de desplaçar l'aristocràcia inoperant i acabar imposant-se com l'eix vertebrador de la societat anglesa. I volia deixar una fonda empremta en el camp de les lletres com ho havia fet un dels seus models, l'explorador, cortesà, historiador i poeta Sir Walter Raleigh.

JA POT DESCANSAR EN PAU JOHN SMITH perquè ho va aconseguir tot i, de retruc, sense proposar-s'ho, va fundar una de les tradicions literàries més sòlides del món modern.

Marçal Sintès

He parlat tres o quatre vegades amb Josep Maria Espinàs. Hi he tingut, per tant, un contacte personal escàs, si bé

presidit per la cordialitat. El que en sé ho sé sobretot a través de la seva obra periodística i dels seus llibres; també a través d'alguna amistat comuna. Vénen aquestes ratlles a tomb de l'últim llibre de l'Espinàs: *Relacions particulars*, de La Campana. Hi evoca la seva coneixença de sis escriptors –Espriu, Foix, Delibes, Pla, Cela i Sagarra– els quals ha tractat. L'Espinàs és radicalment al·lègic a la petulància i l'exhibicionisme. Tanmateix, en actuar com a mirall dels altres, ell, gran literat al seu torn, no pot evitar haver-se de mostrar també, encara que sigui fragmentàriament i fugisserament. Així és com l'entrellaquem per aquí i per allà. En acabada la lectura se'm confirma la intuïció, potser errònia, que ja covava sobre el nostre home, això és: que sent algú que sembla el paradigma de la sensatesa i l'equilibri, en el fons no ho és tant. Almenys no tant com ell vol fer-nos-ho creure. No és que m'ensumi un Espinàs estripat o escandalós, però sí que m'imagino una rebotiga més àmplia del que ens pensem. L'Espinàs, per exemple, és una personalitat irònica, d'una ironia quasi victoriana, però això no vol dir que no sigui capaç de sarcasme, fins i tot del més cruel. Simplement, no és aquesta la manera de fer que ha triat. Viu i escriu, em penso, bastant com camina. Lleuger, amb buscada naturalitat, però –absolutament clau– també amb tenacitat. Una tenacitat espaiadora que només es pot entendre, només s'explica, com a rauxa disciplinada i persistent.

m.sintes@hotmail.com